

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 9 hallituksen esityksestä laiksi maaseutuelinkeinolain muuttamisesta

Eduskunta on 12 päivänä toukokuuta 1992 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 51.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina ylijohdaja Kalevi Hemilä, toimistopäällikkö Hannele Laihon ja hallitusneuvos Väinö Vainio maa- ja metsätalousministeriöstä, budjettineuvos Kare Turtiainen valtiovarainministeriöstä, vs. pääjohtaja Eero Nordberg ja apulaisjohtaja Eero Väänänen maatilahallituksesta, agronomi Antti Huhtamäki Maataloustuottajain Keskusliitosta, johtokunnan sihteeri Tage Ginström Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbundista, piiripäällikkö Sakari Ängeslevä Seinäjoen maaseutupiiristä, pankinjohtaja Heikki Sipilä Säästöpankkiliitosta ja osastopäällikkö Matti Salojuuri Osuuspankkien Keskuspankista. Lisäksi toimistopäällikkö Aaro Haverinen maa- ja metsätalousministeriöstä ja johtaja Leena Saviranta Helsingin vesi- ja ympäristöpiiristä ovat antaneet kirjalliset lausuntonsa.

Hallituksen esityksessä on todettu, että esityksen tavoitteena on parantaa maaseutuelinkeinolain toimivuutta joustavoittamalla tuen myöntämistä. Samalla lain mukainen tuki ulotetaan koskemaan myös yritystoimintaa edistävää toimintaa ja asuntotilojen vesihuoltoa sekä maaseudun perinneympäristön säilyttämistä.

Esityksen mukaan tuki pyritään kohdentamaan siten, että se palvelee yksityisen tilan lisäksi myös muutoin elinkeinojen kannattavuutta ja kilpailukykyä. Tuen tarkoituksenmukaista kohdentamista helpotetaan lisäämällä tukikelpoisten oikeushenkilöiden piiriä, poistamalla vaihto-omaisuus pienyritystoiminnan avustuskohteista ja lisäämällä käyttöpääomailainoitus koskemaan myös erikoismaataloutta sekä laajentamalla mahdollisuuksia myöntää kyseinen laina jo toimivalle yritykselle suhdannevaihtelujen tasaamiseksi.

Lain toimivuutta parannetaan ohjaamalla tukea varsinkin yhteishankkeisiin, yritysten toi-

mintaedellytysten selvittämiseen sekä kustannuksia alentaviin hankkeisiin. Nykyisistä tukimuodoista poistetaan asuntoavustus.

Esityksessä ehdotetaan myös yksinkertaistettavaksi eräitä hallinnollisia menettelytapoja. Tukihakemusten käsittelyaikoja ja hallintokustannuksia pyritään pienentämään siirtämällä toimivaltaa edelleen maaseutupiireille ja yhtenäistämällä hallintomenettelyä. Hallinnollisten menettelytapojen yksinkertaistaminen koskee sekä maaseutuelinkeinolain mukaista toimintaa että aikaisemman lainsäädännön täytäntöönpanoa. Kysymyksen tulevat lähinnä maaseutuelinkeinolain mukaisten sekä aikaisemman lainsäädännön mukaisten vanhojen lainojen hoitamiseen liittyvät menettelytavat. Lisäksi ehdotuksessa on otettu huomioon säästöpankkiorganisaatiossa tapahtuvien muutoksien edellyttämät muutokset keskuspankkeja koskeviin säännöksiin.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Valiokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta katsoo kuitenkin, että lakiehdotuksen 3 §:n sisältöä tulee tarkentaa vesihuoltohankkeita koskevan tuen osalta. Esityksen yleisperusteluissa on todettu, että tarkoitus ei ole ryhtyä tukemaan pääasiassa asuntotiloista muodostuvien vesihuoltoyhitymien hankkeita. Tuki tulisi kysymykseen lähinnä silloin, kun asuntotilat kuuluvat yhteiseen vesihuoltohankkeeseen, joka palvelee maaseutuyrityksiä. Valiokunta pitääkin tarpeellisena muuttaa ehdotuksessa mainittua lainkohdtaa niin, että tukea voidaan myöntää "tilojen vesihuoltoon", jolloin säännös kattaa sekä maatilat että asuntotilat. Samalla valiokunta korostaa sitä, että lainkohtaan esitettyjen perinneympäristön vaalimista koskevien säännösten soveltamisessa tulee huomiota kiinnittää siihen, että annettava tuki kohdistuu nimenomaan maatalomiljöön ominaisilmeen vaalimiseen, jolloin voidaan välttää mahdolliset päällekkäisyydet mui-

hin samanlaisia tarkoituksia palveleviin tukimuotoihin nähden. Samalla valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että pienyritystoimintaan myönnettävien tukien päällekkäisyydestä aiheutuvat ongelmat on poistettava. Maaseutuelinkeinolain soveltamisessa on ongelmaksi usein muodostunut tiukkojen pinta-alakriteerien noudattaminen. Maaseutupolitiikan kannalta valiokunta pitääkin välttämättömänä, että tukea suunnataan myös tiloille, joiden tuotanto tai yritystoiminta ei edellytä tiettyä pinta-alaa.

Lakiehdotuksessa ehdotetaan maaseutuelinkeinolain 31 §:n 1 momenttiin lisättäväksi uuteen virkkeenä säännös, jonka mukaan momentissa tarkoitettujen viranomaisten lausunnot voisivat olla luottolaitosta sitovia. Ehdotuksessa ei ole kuitenkaan tarkemmin määritelty, milloin lausunnot olisivat sitovia. Valiokunta katsoo, että viranomaisten lausunnot eivät saa velvoittaa pankkeja myöntämään lainaa. Tätä näkökantaa puoltaa sekä valtion että pankkien etu. Korkotukilainoissa pankeilla on täydellinen luottoriski, ja vaikka valtion lainat myönnetään maaseutuelinkeinolain 27 §:n nojalla valtion vastuulla, on pankin niissäkin toimittava annettujen määräysten ja hyvän pankkitavan mukaisesti. Viimeksi mainittujen seikkojen laiminlyönti voi estää mahdollisen luottotappion hyvittämisen valtion varoista. Lisäksi myönteisen lainalausunnon antamisen ja lainan lopullisen rahalaitoksessa tapahtuvan myöntämisen välillä voi hakijan olosuhteissa tapahtua sellaisia muutoksia, jotka

johtavat tai joiden tulisi johtaa myöntämisestä pidättäytymiseen. Valiokunnan hankkimasta selvityksestä on myös ilmennyt, että lausuntojen sitovuus johtaisi ilmeisesti niiden valituskelpoisuuteen, mikä soveltuisi huonosti kyseisten laina-asioiden käsittelyssä muutoin noudatettuun menettelyyn. Valiokunta ehdottaakin virkkeen poistamista lakiehdotuksesta.

Lakiehdotuksessa ehdotetaan 31 §:n 2 momentista poistettavaksi virke, jonka mukaan maatilahallitus antaa tarkemmat määräykset siitä, miten laina hyväksytään myönnettäväksi maaseutupiirin tai kunnan maatalousviranomaisen lausunnon perusteella silloin, kun lainatarkastusta ei suoriteta. Hankkimansa selvityksen perusteella valiokunta katsoo, että koska maatilahallituksen määräykset lausuntojen tarkemmasta merkityksestä ovat edelleenkin tarpeen, tulee virke säilyttää lainkohdassa. Valiokunta ehdottaakin asiaa koskevan lisäyksen tekemistä lakiehdotukseen.

Tässä yhteydessä valiokunta kiinnittää myös huomiota maatilatalouden kehittämisrahaston voimavarojen niukkuuteen. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että rahastolle myönnetään sen tehtävien hoitamisen kannalta tarpeelliset voimavarat.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

maaseutuelinkeinolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun maaseutuelinkeinolain (1295/90) 24 § ja 52 §:n 4 kohta,

muutetaan 3 §, 4 §:n 1 momentin 8 kohta, 5 §:n 1 momentin 3 kohta ja 2 momentti, 7 §, 8 §:n 1 ja 2 momentti, 15 §:n 2 momentti, 19 §:n 1 momentti, 21 §, 22 §:n 1 momentti, 26 §:n 3 momentti, 31 §, 33 §:n 1 momentti, 49 §:n 1 momentin johdantokappale ja 4 ja 5 kohta, 50 §:n 1 momentti ja 59 § sekä lisätään 5 §:n 1 momenttiin uusi 3 a kohta, 26 §:ään uusi 4 momentti ja 52 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

3 §

Lain soveltamisala

Tämän lain mukaista tukea voidaan myöntää maatilatalouteen ja jäljempänä tarkoitettuun maaseudun pienyritystoimintaan sekä niitä välit-

tömästi edistävään toimintaan. Maaseudun olemassa olevan asutokannan hyödyntämiseksi voidaan tukea myöntää myös asutotilojen hankintaan sekä tilojen vesihuoltoon samoin kuin maaseudun ominaisilmeen vaalimiseksi perinympäristön säilyttämiseen.

4, 5, 7, 8, 15, 19, 21, 22 ja 26 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

31 §

Lainapäättös

Ennen kuin luottolaitos päättää lainan myöntämisestä, on lainahakemuksesta, sen mukaan kuin maatilahallitus tarkemmin määrää, hankittava maaseutupiirin tai kunnan maatalousviranomaisen tai molempien sekä tarvittaessa vesi- ja ympäristöpiirin lausunto. (Poist.)

Lainahakemus on maatilahallituksen määräämissä tapauksissa ennen sen ratkaisemista tarkastettava maatilahallituksen määräämällä ta-

valla. Maatilahallitus antaa tarkemmat määräykset siitä, miten laina hyväksytään myönnettäväksi maaseutupiirin tai kunnan maatalousviranomaisen lausunnon perusteella silloin, kun lainatarkastusta ei suoriteta. Maatilahallitus voi määrätä, että lainan myöntämisen edellytyksiä koskeva asia on saatettava maatilahallituksen ratkaistavaksi.

(3 ja 4 mom. kuten hallituksen esityksessä)

33, 49, 50, 52 ja 59 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 27 päivänä toukokuuta 1992

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja S.-L. Anttila, varapuheenjohtaja Iivari, jäsenet Järvilahti,

Kalli, Kohijoki, Koski, Polvinen, Rajamäki, Riihijärvi, Saapunki ja Saario sekä varajäsenet Laakkonen ja Saastamoinen.

Vastalause

Maaseutuelinkeinolaki ja sen nyt käsiteltävänä oleva muutos ovat tarpeellista lainsäädäntöä, jonka tavoitteena on maaseudun pienyritystojen tukeminen ja sitä kautta maaseudun säilyttäminen elävänä.

Emme voi kuitenkaan hyväksyä lain soveltamisalan ulottamista vesihuollon ja perinneympäristön säilyttämiseen, koska näitä tarkoituksia varten on jo luotu omat järjestelmänsä.

Kiinteistökohtaiseen vesihuoltoon on ollut mahdollisuus saada vuodesta 1990 alkaen valtion tukea yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteiden avustamisesta annetun lain (56/80) nojalla.

Yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteiden avustamisesta annetun lain 4 §:n mukaan avustusta voidaan myöntää enintään 30 prosenttia hankkeen kustannuksista ja haja-asutusalueella eräin

perustein jopa 50 prosenttiin saakka. Vesi- ja ympäristöpiirit voivat maa- ja metsätalousministeriön hyväksymien yhdyskuntien vesihuoltoavustus- ja korkotukilainakiintiöiden puitteissa tukea maaseudun vesihuoltoa, ja maaseutuelinkeinolain mukainen rahoitus tulisi kohdistaa maaseudun muiden hankkeiden tukemiseen.

Kulttuuriympäristön säilyttämiseen ja kunnossapitamiseen on taas mahdollista saada tukea ympäristöministeriön kautta. Tätä olemassa olevaa järjestelmää on edelleen kehitettävä siten, että se nykyistä paremmin voi ottaa huomioon myös maaseudun perinneympäristön.

Ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

maaseutuelinkeinolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun maaseutuelinkeinolain (1295/90) 24 § ja 52 §:n 4 kohta,
muutetaan 3 §, 4 §:n 1 momentin 8 kohta, 5 §:n 1 momentin 3 kohta ja 2 momentti, 7 §, 8 §:n 1 ja 2 momentti, 15 §:n 2 momentti, 19 §:n 1 momentti, 21 §, 22 §:n 1 momentti, 26 §:n 3 momentti, 31 §, 33 §:n 1 momentti, 49 §:n 1 momentin johdantokappale ja 4 ja 5 kohta, 50 §:n 1 momentti ja 59 § sekä *lisätään* 5 §:n 1 momenttiin uusi 3 a kohta, 26 §:ään uusi 4 momentti ja 52 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

3 §

Lain soveltamisala

Tämän lain mukaista tukea voidaan myöntää maatilatalouteen ja jäljempänä tarkoitettuun maaseudun pienyritystoimintaan sekä niitä välittömästi edistävään toimintaan. (*Poist.*)

4, 5, 7, 8, 15, 19, 21, 22, 26, 31, 33, 49, 50, 52
 ja 59 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulosäännös

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 27 päivänä toukokuuta 1992

Ulpu Iivari

Kari Rajamäki

Väinö Saario